Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0001-4

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0002-9

44

COMMENTATIO III.

QVA

MEMORIAS

DISCIPVLORVM EXTRANEORVM

IN SCHOLA FREIBERGENSI

VERSATORVM

PRAEMITTIT

ET

ORATIONEM BENEFICIO

RICHTERIANO

CONSECRATAM

INDICIT

M. IO. GOTTL. BIDERMANN. R.

FREIBERGAE, Litteris MATTHAEANIS.

XLIV.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0003-5

QVoties librum aperio, in quo nomina eorum conſignantur, qui diſciplinae et inſtitutioni noſtrae ſeſe committunt, toties prouidentiam diuinam religioſe veneror, quae manifeſtis indiciis hac in officina exſplendeſcit. Teſtis enim ſum ipſe, non quidem veteranus, ſed ante quatuor demum, et quod excurrit, annos, huc accitus, quod ſchola noſtra de paucitate diſcentium conqueri non poſſit, in quam, iam dicto temporis interuallo, diſcipulos amplius trecentos recepi. Et quamvis haud neſciam, ex frequentia et multitudine diſcipulorum praeſtabilem ſcholae conditionem iudicari non oportere: negare tamen nemo poteſt, quod excitet auditor ſtudium, a) et quod is, qui aliis doctrinae praecepta inſtillare debet, mirifice ad laborem ſubeundum inflammetur, ſi copia et induſtria diſcentium ſubleuetur.

Hac laude olim ſchola R. AKIBHA inclaruit, quem 24000. diſcipulos habuiſſe, Iudaei teſtantur. b) Et hoc nomine immortalem famam ſchola Magdeburgenſis conſequuta fuit, uno anno 1565. in prima et ſecunda claſſe 500. auditores complexa, quae eam ab cauſſam à Luthero Saxoniae miraculum, ab aliis corona ſcholarum, Germaniae paradiſus, mons veritatis, cancellaria dei, et eximium reipubl. cimelium cognominabatur. c) Neque minor olim fuit celebritas ſcholae Aurimontanae in Sileſia, de qua rector illius aetatis celeberrimus, VALENT. TROCENDORFIVS, ita ſentiebat: tantum ſe in ſua ſchola diſcipulorum numerum habere, ut iuſtum ex iis exercitum aduerſus Turcas producere poſſit. d) Ex recentiori autem aetate non niſi tres teſtes adducam, nempe SAM. GROSSERVM, gymnaſii Goerlicenſis rectorem meritiſſimum, à quo 2347. diſcipuli in ſcholam introducti fuerunt; GODOFR. GLEITSMANNVM, rectorem ſcholae Cizenſis celeberrimum, qui ſuo in rectoratu primae claſſi diſcipulos mille et octingentos adſcripſit, f) et piae memoriae moderatorem ſcholae noſtrae, M. SAM. MOLLERVM, quem nunquam niſi honoris cauſſa nomino, à quo 1953. tirones ſcholaſtici in album ſunt relati.

Contra vero fideli magiſtro, qui ſcholae ſuam operam addixit, nihil ſere luctuoſius accidere poteſt, quam ſcholam inanem, auditorium ſterile atque ieiunum, et ſubſellia vacua videre. Hanc ob cauſſam iam olim SENECA philoſophi *Metronactis* ſortem dolebat, *habet*, inquiens, g) *tibicen graecus et praeco concurſum; at illo in loco, in quo vir bonus diſcitur, pauciſſimi ſedent, et hi pleriſque videntur nihil boni negotii habere, quod agant, ſed inepti atque inertes vocantur.* Et STRATONICVS, de numero diſcipulorum ſuorum interrogatus, *ſe duodecim auditores bonis cum diis habere*, reſpondebat, nempe imaginibus nouem Muſarum et Apollinis, quae in pariete acroaterii pictae conſpiciebantur, computatis. h) Quanta in fama Graeco-

rum

a) *Ouid.* de Pont. L. IV. Ep. II. 35.
b) *Wolf.* Biblioth. Hebr. Vol. I. p. 955.
c) *Ludovici* Hiſt. ſchol. P. IV. p. 66.
d) *Ludovici* l. c. P. I. p. 110.
e) C. F. *Baumeiſteri* Exercitt. Acad. et Schol. p. 47.
f) C. A. *Heumanni* Poecil. T. II. p. 370.
g) Epiſt. LXXVI.
h) *Aelian.* Var. VIII, 12.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0004-1

rum Orcetor, ARISTIDES, verſabatur, tantam auditorum paucitatem mirabantur, qui eius ſcholam intrabant, quam ingreſſus alius philoſophus, his verbis eandem ſalutabat: i)

χαιρετ' Ἀριστειδε τε ῥητορος ἑπτα μαθηται,

Τεσσαρες οἱ τοιχοι, και τρια συψελια, h. e.

Saluete, vos ſeptem diſcipuli Ariſtidis rhetoris, quatuor parietes, et tria ſubſellia. Taceo iam ZENONEM STOICVM, IO. MEVRSIVM, ERYCIVM PVTEANVM, IVST. LIPSIVM, et alios ſummi nominis viros, de paucitate auditorem grauiter conqueſtos, adeo, ut opus fere haberent, iisdem verbis ſuos diſcipulos compellare, quibus aliquando orator Italus utebatur, quem AEGID. MENAGIVS refert x) exiguum auditorum numerum his alloquutum verbis fuiſſe: POCHISSIMI SIGNORI!

Habuit igitur iam longis abhinc temporibus ſchola Freibergenſis, quod ſua de felicitate inprimis ſibi gratularetur, quippe quae, veluti alma mater, maximum filiorum numerum ſuo gremio complexa fuit. Teſtatum hoc index eorum facit, qui extranei ſuperiori ſaeculo ad eam confluxerunt, hoc ordine litterarum ſeſe excipientes:

C.

1. Io. Abr. *Cadenius*, Frauenſtein. 1683.
2. Georg Gottfr. *Cadener*, Lignit. Sileſ. 1691.
3. Conr. *Caeſar*, Vslarienſ. 1616.
4. Ioh *Caeſar*, Themarienſ. 1595.
5. Georg *Caeſar*, Schluckau. Bohem. 1613.
6. Ad. *Calouius*, Primislau. March. 1594.
7. Henr. *Calouius*, Guben. 1588.
8. Balth. *Calebouius*, Prizwalk. 1609.
9. Io. Ehrenr. *Cammerhof*, Isleb. 1692.
10. Rud. *Campe*, Arxleb. Saxo. 1657.
11. Petr *Campanator*, Mariaeberg. 1605.
12. Georg. *Candauius*, Schemniz. Hungar. 1607.
13. Elias *Capito*, Hannouer. 1609.
14. Ioach. *Capnio*, Rupin-March. 1615.
15. Paul. *Capra*, Cygn Miſn. 1605.
16. Io. Georg. *Capſius*, Nordhuſ. Thur. 1689.
17. Gabr *Cariander*, Cellenſ. Luneb. 1611.
18. Io. Ben. *Carpzouius*, Dreſd. 1689.
19. Io. Cph. à *Carlowiz*, Equ Miſn. 1689.
20. Car. Chriſt. à *Carlowiz*, Equ. Miſn. 1699.
21. Melch. *Caſelius*, Bernau-March. 1606.
22. Caſp. *Caſpari*, Bern. March 1592.
23. Ioach. *Celler*, Kleinhartmansdorf. 1677.
24. Io. Cph. *Cellarius*, Wieſa-Miſn. 1669.

25. Simon

---

i) Io. Alb. *Fabricii* Opuſcul. Syllog. p. 479. k) Menagian. T. I. p. 159.

25. Simon *Cheſſelius*, Stendal. March. 1599.
26. Ioach. *Cediccus*, Rupin. March. 1606.
27. Melch. *Chittelius*, Liebſtad. 1591.
28. Barth. *Chliſtouius*, Noepniz - March. 1601.
29. Laur. *Chriſtianus*, Bricenſ. March. 1594.
30. Mart. *Chriſtianus*, Gerlau. 1593.
31. Chriſt. *Chriſtiani*, Freywald. March. 1608.
32. Chriſt. *Chladenius*, Oſterburg-March. 1604.
33. Io. Cph. *Claius*, Roſſwein. 1692.
34. Io. Gottl. *Claius*, Sibelehn. 1690.
35. Blaſius *Clauſius*, Froberg. 1587.
36. Petr. *Claudius*, Kuttenberg-Bohem. 1644.
37. Sam. *Clausnizer*, Grosſchirm. 1682.
38. Chriſt. *Clausnizer*, Frauenſtein. 1690.
39. Caſp. *Clemm*, Roſſwein. 1591.
40. Nic. *Clemm*, Nicolasberg. 1599.
41. Chriſt. *Cleemann*, Liberoſ. 1654.
42. Io. *Clemenides*, Neobolislau. Bohem. 1600.
43. Wenc. *Clemens*, Vran. Bohem. 1602.
44. Io. *Clauen*, Elcenenſ. 1603.
45. Cph. *Clinckerfuſs*, Cell. Sax. 1614.
46. Ioach. *Clinouius*, Stendal. 1595.
47. Caſp. *Cliſtouius*, Noepniz. March. 1602.
48. Barth. *Cnappius*, Chemnit. Bohem. 1598.
49. Greg. *Cnappius*, Herzberg. 1588.
50. Sam. *Cnappius*, Herzberg. 1589.
51. Io. *Clug*, Brand. 1591.
52. Io. *Coberus*, Prizwalck-March. 1594.
53. Noah *Coccaeus*, Parthenopolit. 1603.
54. Chph. *Coccaeus*, Nihim. Weſtphal. 1609.
55. Petr. *Cocus*, Gerlau. 1592.
56. Io. Wilh. *Coeler*, Culmbac. Franck. 1615.
57. Andr. *Coeler*, Neovienſ. March. 1601.
58. Andr. *Coeler*, Schonflieſs-March. 1607.
59. Cph. *Coeler*, Schmideberg. 1618.
60. Dan. *Colberg*. Zittau. 1616.
61. Ott. *Colerus*, Wertheim. 1626.
62. Paul. *Colerus*, Primislau. March. 1610.
63. Io. *Colerus*, Chemn. Miſn. 1660.
64. Paul. *Colemaier*, Stendal. 1593.
65. Io. *Colmannus*, Wriza. March. 1654.

66. Andr.

66. Andr. *Colmius*, Groening. 1597.
67. Georg. *Colliebe*, Seehuſan. 1606.
68. Lud. *Colovius*, Stendal. 1607.
69. Paul. *Coloſſius*, Lahn-Bohem. 1607.
70. Chph. *Colvius*, Garz. Pomer. 1618.
71. Conr. *Conradi*, Dietersbach. Miſn. 1657.
72. Andr. *Conradi*, Güſtrov. Megapol. 1616.
73. Ad. *Conradi*, Neu-Angermünd. 1605.
74. Io. Chr. *Conradi*, Doebela-Miſn. 1685.
75. Io. *Conradus*, Mitweyd. 1587.
76. Balth. *Conradus*, Waldheim. 1587.
77. Dan. *Conradus*, Kranzov-March. 1612.
78. Io. Georg. *Cappius*, Arzberg-Thur. 1658.
79. Andr. *Cappius*, Wuſterhuſ. March. 1608.
80. Brandan. *Copius*, Brunſvig. 1602.
81. Io. *Coqvus*, Schlackau-Franc. 1594.
82. Ioach. *Coquus*, Fridland-Megapol. 1609.
83. Andr. *Cormann*, Witteberg. 1660.
84. Caſp. *Cornerus*, Leiſnig. 1594.
85. Gottfr. *Coroverus*, Iüterbock. 1682.
86. Gottfr. *Corthum*, Aſcan. Sax. 1665.
87. Iac. *Corvinus*, Eſchewega-Haſſ. 1607,
88. Abr. *Coſtaeus*, Ruppin. March. 1606.
89. Io. *Coſwigius*, Haynenſ. 1594.
90. Nic. *Cothenius*, Coldit. 1601.
91. Georg. *Cothenius*, Guben. 1588.
92. Io. *Coverier*, Eybenſtock. 1682.
93. Matth. *Cracovius*, Hoyerswerd. 1672.
94. Io. Cph. *Cramer*, Mackenrod. Thur. 1670.
95. Io. *Cramer*, Apold. Thur. 1595.
96. Nic. *Cramer*, Neapolit. Franc. 1600.
97. Nic. *Cramer*, Elrich. Cheruſc. 1600.
98. Balth. *Cranzius*, Kirchhayn. 1590.
99. Matth. *Crappius*, Neobrandenburg. 1601.
100. Petr. *Crauſe*, Wilmsdorf. 1587.
101. Mart. *Crauſſe*, Radeberg. 1589.
102. Chriſt. *Crauſer*, Martisburg. 1616.
103. Bernh. *Craz*, Berolin. 1600.
104. Mich. *Crambiſius*, Neuſtad. Franc. 1600.
105. Io. Paul. *Crell*, Haynich. 1664.
106. Io. *Crempelius*, Hettſtadt. March. 1595.

107. Io.

107. Io. Henr. *Crepelius*, Groshartmannsd. 1649.
108. Abr. *Creuziger*, Oederan. 1645.
109. Caſp. *Crezmar*, Kranzou. 1601.
110. Thom. *Crilius*, Selau-Pomer. 1605.
111. Chph *Crimmer*, Oberbobritſch. 1683.
112. Mich. *Criſius*, Cammin-Pomer. 1605.
113. Io. *Cregelius*, Groshartmannsdorf. 1661.
114. Tob *Crellius*, Troppau-Sil. 1595.
115. Beni. *Cruciger*, Moegel. Miſn. 1692.
116. Io. Sam. *Cruciger*, Moegel. 1688.
117. Henr. *Crüchelius*, Halberſtad. 1589.
118. Caſp. *Crüger*, Lübben-Luſat. 1605.
119. Cph. *Crüger*, Stolpa-Pomer. 1614.
120. Greg. *Crüger*, Cotbus-Luſ. 1662.
121. Ioach. *Crüger*, Relz-March. 1604.
122. Io. *Crüger*, Gubin. 1615.
123. Petr. *Crüger*, Herzberg. 1665.
124. Io. *Crüger*, Regiomont. 1660.
125. Wolfg. Henr. *Cruſchwiz*, Bürgel. Thur. 1659.
126. Chriſt. *Cruſius*, Leucopetr. 1662.
127. Dan. *Cruſius*, Limbach. 1607.
128. Georg. *Cruſius*, Glauch. 1600.
129. Georg. *Cruſius*, Ruppin. 1606.
130. Paul *Cruſius*, Papaerod. 1686.
131. Renatus *Cruſius*, Chemnit. Miſn. 1608.
132. Io. *Cruſius*, Plauia-Var. 1694.
133. Io. Fridr. *Curt*, Stolp. Miſn. 1668.
134. Ieſ. *Cubaeus*, Maenzdorf. Luſat. 1668.
135. Georg. *Cünehlius*, Mohorn. 1591.
136. Georg. *Cünehlius*, Lipſ. 1611.
137. Henr. *Cüſterus*, Roſtoch. 1608.
138. Io. *Culaſſius*, Starkow-March. 1600.
139. Chr. *Cunius*, Magdeb. 1599.
140. Matth. *Cuno*, Hauelberg. 1600.
141. Valent. *Cunzelius*, Themar. 1597.
142. Io. *Curius*, Gryphiswald. 1608.
143. Mart. *Curio*, Iüterbock. 1593.
144. Ion. *Cuſelius*, Stettin. 1614.
145. Alex. *Cypſius*, Gryphiswald. 1609.
146. Erdmann *Cyſaeus*, Nauen. March. 1612.

D.

D.

1. Georg. Chrph. *Dachſelt*, Altleisnig. 1695.
2. Io. Mich. *Dachſelt*, Altleisn. 1695.
3. Caſp. *Dalebouius*, Neobrandeburg. 1607.
4. Conſt. Gottl. *Dalichovius*, Kleinhennersd. 1693.
5. Valent *Dalicho*, Briz. March. 1604.
6. Tob. *Dame*, Muld. 1605.
7. Mich. *Dame*, Muld. 1605.
8. Greg. *Damaeus*, Briz. March. 1605.
9. Io. Chr. *Damm*, Deſchwiz. Miſn. 1646.
10. Andr. *Dannaeus*, Magdeburg. 1618.
11. Thom *Dannerus*, Waldenburg. 1608.
12. Dionyſ. *Danrellus*, Fridland. 1592.
13. Ioh *Darrenius*, Cizenſ. 1605.
14. Cph. *Dauderſtadt*, Naumburg. 1595.
15. Chriſt. Gottl. *Dawentius*, Suet. Miſn. 1663.
16. Io. Georg. *Dawentius*, Suet. 1663.
17. Georg. *Decius*, Iüterbock. Sax. 1587.
18. Dau. *Decker*, Goerliz. 1646.
19. Ioach. *Decimator*, Friſack-March. 1605.
20. Andr. Chr. *Dedekind*, Andreaemont. Hercyn. 1678.
21. Georg. Fridr. à *Dediz*, Briza-March. 1659.
22. Seifrid Rud. à *Dediz*, Hoyerswerd. 1657.
23. Erhard *Degen*, Palaeoberg. Miſn. 1697.
24. Gottfr. *Dehne*, Doebela-Miſn. 1647.
25. Georg. *Deler*, Roemhild-Franc. 1625.
26. Andr. *Denner*, Apolda-Thur. 1590.
27. Dan. *Denichius*, Haynich. 1592.
28. Hermann *Denicken*, Brunſuic. 1589.
29. Caſp. *Deutſchmann*, Schoenfeld. 1599.
30. Chriſt. *Didde*, Doebel. 1681.
31. Conſtant. *Dietrich*, Dreſd. 1667.
32. Nicol. *Dietrich*, Francuſ. 1619.
33. Wolfg. *Dietrich*, Lengefeld. 1620.
34. Chr. Fridr. *Dietrich*, Boccau. 1682.
35. Io. Chr. *Dietrich*, Scheibenberg. 1682.
36. Io. Georg. *Dietrich*, Scheibenberg. 1694.
37. Imman. *Diez*, Hirſchfeld. Sax. 1674.
38. Friduard. *Diez*, Neoſtad. Bohem. 1676.
39. Tob. *Diez*, Sayda-Miſn. 1682.
40. Cph. *Diez*, Grimmenſ. 1689.
41. Io. Caſp. *Diez*, Neundorf. Miſn. 1693.
42. Caſp. *Diliger*, Suinfurt. Franc. 1589.
43. Valent. *Dilichius*, Iüterbock. 1592.

44. Clemens

44. Clemens *Dindorf*, Sibelehn. 1596.
45. Wolfg. *Ditter*, Cambo-Palat. 1609.
46. Ad. *Diuachus*, Sternberg. Megalop. 1606.
47. Caſp. *Dobenecker*, Culmbac. Franc. 1609.
48. Georg. *Doerich*, Magdeburg. 1653.
49. Georg. *Doering*, Roswein. 1682.
50. Ant. *Dolling*, Magdeburg. 1596.
51. Mich. *Donat*, Rothenfurth. 1677.
52. Chriſt. *Donati*, Witteberg. 1657.
53. Io. *Dorn*, Haſelbach-Miſn. 1591.
54. Io. *Dovaeus*, Drakenburg-Luneb. 1611.
55. Abr. *Drabitius*, Auguſtoburg. 1618.
56. Chr. *Drabitius*, Waldheim. 1614.
57. Io. Dau. *Drabitius*, Torgau. 1646.
58. Io. Phil. *Drabitius*, Miſen. 1654.

Reliquos alio loco alioque tempore perſequemur. Iam vero memoriam anniuerſariam viri, et dum viueret, de republica, et poſt fata de ſchola noſtra meritiſſimi, IO. CHRISTOPH. RICHTERI, indicimus, cui res ſcholaſtica adeo curae atque cordi fuit, ut ſtipendium legaret, viatici loco illis bonae notae diſcipulis conferendum, qui, ſtudiis in ſchola feliciter confectis, academia digni à magiſtris iudicantur. Quod beneficium quum ab Ampliſſimis Procuratoribus hoc anno iuuenis honeſtiſſimus, atque ad artes liberales animo non minus idoneo quam propenſo inſtructus,

IO. GEORG. LIPPMANN, *Freiberg.*

obtinuerit, ſuum hic eſſe exiſtimauit, et memoriam benefactoris, iam inter caelites verſantis, renouare, et Patronis animum gratum declarare, et iis omnibus pietatem publice ſignificare, quorum vel patrocinio vel inſtitutione adhuc uſus fuit. Prius igitur, quam patriam ſcholam relinquat, oratione Latina, ad praeſens ieiunii quadrageſimalis tempus adcommodata, *de religione carnium prohibitarum* exponet. Quo facto, carmine Teutonico laboribus ſcholaſticis valedicet. Hunc, ultimi officii partibus legitime perfunctum excipiet adoleſcens, ingenii alacritate inprimis florens,

Dauid Gottlob Tachſelt, Freiberg.

amicitiae teſſeram commilitoni, abitum paranti, piis cum votis relicturus, et praemiſſa oratiuncula germanica diſceſſum gratulaturus, qua, *litterarum ſtudia ad religionem ornandam confirmandam et prouehendam plurimum valere*, luculenter demonſtrabit.

Vtriuſque orationis argumentum ita comparatum eſſe videtur, ut auditorum auſcultationem haud vano augurio ſibi polliceatur. Quam ſi cras, hora ante meridiem nona audita, praeſtiteritis, PATRONI ac FAVTORES, cum nouum ſtimulum ingeniis diſcentium addetis, tum nos ſingulari Vobis beneficio deuincietis. P. P. Freibergae. a. d. VI. Mart. A. R. C. MDCCLII.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0010-4

Yb 627

(1180)

ULB Halle
002 103 591
3

TA-DOL

VD18

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0011-9

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0012-5

44

COMMENTATIO III.

QVA

MEMORIAS
DISCIPVLORVM EXTRANEORVM
IN SCHOLA FREIBERGENSI
VERSATORVM

PRAEMITTIT

ET

ORATIONEM BENEFICIO
RICHTERIANO

CONSECRATAM

INDICIT

M. IO. GOTTL. BIDERMANN. R.

FREIBERGAE, Litteris MATTHAEANIS.

XLIV.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-827073-p0013-0